

Мевзу: **Инсан – джанлы табиатнынъ бир зерречиги. «Мен ве биз» В.Орлов.**

Макъсад: талелерде джанлы ве джансыз табиат акъкъында муайен тасавурларгъа малик олмаларына иришмек; инсан ве айванлар арасындаки бир ве чешит алякъасыны косътермек; балаларнынъ огрениджилик къабилиетлерини инкишаф эттирмек.

Дерс кетишаты:

1). Орг. дакъикъа.

2). Эвге берильген вазифени тешкерюв.

а) Субет:

- Кечкен дерсте насыл мевзунен таныштыкъ?

- Айванлар - джанлы яда джансыз табиаткъа кирелер? (догъулалар, оселер, чокълашалар, олелер)

- Насыл группаларгъа айваланы болелер? (боджеклер, къушлар, эв айванлары ве кийик айванлар, балыкълар, къарада-сувда яшагъанлар, суйрекленип юрюджи айванлар).

- Айванларнынъ группасы арасында насыл умумийлик бар? (арекет этелер, яшайлар, оселер, инкишаф этелер; сыджакъсыз, авасыз, сувсыз, ашсыз яшап оламайлар).

- Насыл фаркълары бар? (яшагъан ерлеринен, ольчулеринен, къыяфетинен, ашагъан ашынен).

- Осюмликлер ве айванлар арасында насыл багъ бар? (осюмликлер ве айванларнынъ кевдеси де органларан ибарет. Олар авасыз, сувсыз, ашсыз яшамазлар)

- Айванлар осюмликлерсиз яшап олурлармы? Я осюмликлер айванларсыз? (Ёкъ. Табиатта эр шей озь ара багълы).

б). Карточкаларнен чалышув (цепи питания).

в). Масаллар аукционыны отъкиземиз:

- Къайсы масалларда айванлар баш къараманлар?

г). «Бизге не бильмек – огренмек керек?» оюныны отъкиземиз.

3). Дерсининъ мевзусыны ве макъсадыны анълатув.

а). Оджанынъ икяеси

- Инсан – джанлы табиатнынъ бир зерречиги. Инсан да арекет эте, ашай, осе, инкишаф эте. Онынъ балалары догъалар. Ода сыджакъсыз, авасыз, сувсыз, ашсыз яшап оламай.

Амма инсан осюмликлерден, айванлардан фаркълана.

- Сиз не ойлайсынъыз? Насыл фаркъ бар?

- Инсан – бу акъкъыллы джан. Айванлар арасындада акъкъыллы джанлар чокъ (меселя: копек, шамек, юнус балыгы). Лякин инсан оларгъа къарагъанда тюшюнге, лаф этмеге, чалышмагъа, онынъ этрафында олгъан шейлерни танымагъа, озюне къыймет кесмеге биле.

б) 1 оюн. Тапмаджа:

- Бир ерде атеш яна

Бютюн дюньяны къыздыра (кунеш). Тахтада кунеш ресимини сызмакъ.

- Бу тапмаджанынъ джевабыны айванлар тапып олар эдими ве онынъ ресимини сызарлармы? Ёкъ.

2 оюн. «Нагъмени ойлап тапмакъ». (Хайтарма нагъмеси).

Инсан нагъмелерни ойлап тапкъан. Нагъмелерни динълеп раатлана, гонъю хош ола.

3 оюн. «Ашап, ойлап тап». (Конфет, алма экенини айтмакъ).

в) Раатлыкъ дакъкъа.

г) Субет:

- Балалар, сиз насыл ойлайсынъыз, инсан осюмликсиз, айванларсыз яшап олармы?

- Адамлар бири-бирине ошайлармы? (Эбет. Эпимизнинъ башымыз, эки аягымыз ве иляхре).

- Ненен фаркъланамыз? (Биримиз юксекмиз, биримизнинъ сачларымыз къара, дигерлери къаве ренкте.

- Не ичюн инсан инсанлар арасында тербиеленмек ве инкишаф этильмек керек?

д) В.Орлов «Мен ве биз» шиирини окъув ве субетлешюв.

4.Дерсининъ нетиджеси.

- Не ичюн инсан – табиатнынъ энъ меракълысы? (Насыл икяелерде яда масалларда инсан айванлар арасанды яшап кельген?)

5. Эвге вазифе: шиирни ифадели окъумакъ.